

Editura
HHC România

AUDITUL SERVICIILOR SOCIALE PENTRU COPII DIN ROMÂNIA

RAPORT EXECUTIV

FEBRUARIE
2012

**Auditul Serviciilor Sociale
pentru
Copii din România**

Raport Executiv

Februarie 2012

1. MULȚUMIRI	4
2. GLOSAR DE TERMENI	5
3. SUMAR EXECUTIV	9
Metodologie	9
Structura raportului	11
4. ANALIZA DATELOR	13
Capacitatea organizațională a DGASPC-urilor	13
5. INTERVIURI PARTICIPATIVE CU DIRECTORII DE DGASPC-URI	18
Colaborarea cu instituțiile statului	19
Parteneriate cu ONG-uri	19
Finanțări atrase de DGASPC-uri prin fonduri UE sau PIN-uri	20
Percepția directorilor de DGASPC-uri asupra sistemului de protecție copilului	20
Perspectiva directorilor asupra centrelor de plasament existente	21
6. SITUAȚIA CENTRELOR DE PLASAMENT DE TIP VECHI SAU MODULAT	22
Aspecte generale	22
Intrări în centre de plasament	22
Ieșiri din centre de plasament	23
Sănătate	23
Educație	23
Alimentație	24
Activități recreative	24
Sărbătorirea zilelor de naștere	24
Igiena și condițiile de trai	24
Respectarea dreptului copiilor la bunuri personale	25
Menținerea legăturii cu familia	25
Copiii cu dizabilități	25
Personalul din centrele de plasament	25
7. OPINIILE COPIILOR DIN CENTRE DE PLASAMENT	27
Bani	27
Sănătate	27
Îmbrăcăminte	27
Relații de familie	27
Școală și timp liber	27
Relația copiilor cu membrii de personal și cu ceilalți copii	28
Așteptări de la viață	28
8. OBSERVAȚII ALE EVALUATORILOR ASUPRA CENTRELOR DE PLASAMENT	29
9. ANALIZA DATELOR FINANCIARE	30
Metodologie	30
10. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	33
11. CITATE RELEVANTE	40

1. MULȚUMIRI

Fundația Hope and Homes for Children România dorește să mulțumească directorilor generali și adjuncți ai celor 45 de DGASPC-uri, șefilor centrelor de plasament și personalului acestora pentru timpul și disponibilitatea de care au dat dovadă, precum și pentru calitatea informațiilor furnizate în cadrul auditului.

Dorim să mulțumim copiilor și tinerilor participanți, care ne-au împărtășit gândurile și speranțele lor, oferindu-ne puncte de vedere unice și extrem de valoroase.

Extindem mulțumirile noastre echipei de experți și de auditori, pentru contribuția lor la colectarea, agregarea și prelucrarea datelor.

Nu în ultimul rând, mulțumim partenerilor noștri, pentru sprijinul acordat în acest demers:

Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale

ARK- Absolute Return for Kids

Hope and Homes for Children, UK

Secretariatul General al Guvernului - Compartimentul Înaltul Reprezentant pentru Protecția și Îngrijirea Copilului

MULȚUMIRI SPECIALE:

*Domnului Charles Abani, Managing Director, ARK - Absolute Return for Kids
Doamnei Dr. Delia Pop, Director de Programe, Hope and Homes for Children,
UK*

Baroanei Emma Nicholson de Winterbourne - Înaltul Reprezentant pentru Protecția și Îngrijirea Copilului

2. GLOSAR DE TERMENI

AJPIS	Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială
Apartament de tip familial - ATF	unitate rezidențială aflată în apartament individual, în blocuri de locuință, cu cel mult 6-8 rezidenți, în funcție suprafața apartamentului. Apartamentele de tip familial sunt compartimentate după cum urmează: dormitoare, bucătărie, cameră de zi, baie. În apartamentul de tip familial se pune accent pe dezvoltarea abilităților de trai independent, copiii fiind implicați activ în toate activitățile gospodărești din casă.
Asistent maternal	Persoană fizică, atestată, care asigură prin activitatea pe care o desfășoară la domiciliul său, creșterea, îngrijirea și educarea, necesare dezvoltării armonioase a copiilor pe care îi primește în plasament.
Casă de tip familial – CTF	(numită și centru de tip familial) - unitate rezidențială organizată pe model familial, cu spațiu de zi, bucătărie și spații igienico-sanitare corespunzătoare. În casa de tip familial se pune accent pe dezvoltarea abilităților de trai independent, copiii fiind implicați activ în toate activitățile gospodărești din casă.
Centru de consiliere	Este un serviciu de zi care are misiunea de a sprijini și asista părinții/potențialii părinți pentru a face față dificultăților psiho-sociale care afectează relațiile familiale, cu scopul de a dezvolta competențele parentale și a preveni separarea copilului de familia sa.
Centru de plasament clasic	unitate rezidențială cu peste 12 copii/tineri rezidenți, cu mai mult de 4 copii/tineri într-un dormitor, cu spații igienico-sanitare comune pentru copiii/tinerii care locuiesc la nivelul unui palier.

Centru de plasament modular	unitate rezidențială cu peste 12 copii/tineri rezidenți, organizată în module. Un modul este constituit de regulă din: dormitor, baie și cameră de zi.
Centru de primire în regim de urgență	serviciu de tip rezidențial în care sunt găzduiți temporar copiii pe baza unei măsuri de protecție specială în cazul în care acesta este abuzat sau neglijat de părinți, precum și în situația copilului găsit sau a celui părăsit în unități sanitare.
Centru de recuperare	serviciu care asigură sprijin pentru copiii cu nevoi speciale; oferă intervenție specializată, educație specială și terapie copiilor cu diverse tipuri și grade de nevoi speciale.
Centru de zi	serviciu pentru protecția copilului, a cărei misiune este de a preveni abandonul și instituționalizarea copiilor, prin asigurarea, pe timpul zilei, a unor activități de îngrijire, educație, recreere-socializare, consiliere, dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, orientare școlară și profesională pentru copii, cât și a unor activități de sprijin, consiliere, educare pentru părinți sau reprezentanții legali, precum și pentru alte persoane care au în îngrijire copii.
Centru maternal	serviciu de tip rezidențial, care are drept obiectiv principal prevenirea separării copilului de părinții săi, organizat pe model familial. Misiunea centrului maternal este aceea de formarea, menținerea și întărirea legăturilor familiale, precum și sprijinirea familiei pentru asumarea responsabilităților parentale. Beneficiarii direcți sunt cuplurile mamă - copil precum și gravida în ultimul trimestru de sarcină, în situație de risc.

CNP	Cod Numeric Personal
Comportament dificil	comportamentul de tip agresiv, autoagresiv, distructiv și/sau stereotipic care se manifestă cu o anumită frecvență și intensitate și care interferează cu o bună funcționare.
Copil cu nevoi speciale	copil care are nevoie de mai mult sprijin din partea celor din jur pentru a-și satisface nevoile și pentru a-și atinge potențialul. Acest termen este folosit și preferat de Fundația HHC România în locul termenului de "copil cu dizabilități", sau "cu handicap".
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
Plasament	măsură de protecție specială a copilului, cu caracter temporar, care poate fi dispusă, în condițiile legii, după caz, la o persoană sau familie, un asistent maternal, un serviciu de tip rezidențial.
Servicii de tip rezidențial	sunt acele servicii prin care se asigură protecția, creșterea și îngrijirea copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, ca urmare a stabilirii în condițiile legii a măsurii plasamentului. (Art. 110 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului).
Servicii de zi	servicii prin care se asigură menținerea, refacerea și dezvoltarea capacităților copilului și ale părinților săi, pentru depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa.
Servicii de inserție socio-profesională	oferă un complex de măsuri și intervenții (consiliere, orientare, asistare, mediere, monitorizare, etc.) destinate tinerilor proveniți din sistemul de protecție în

vederea integrării lor în comunitate și pe piața muncii.

Servicii de tip familial

asigură creșterea și îngrijirea copilului separat temporar sau definitiv de părinți, la domiciliul unei persoane fizice sau familii (familie extinsă, asistent maternal, altă familie/personă).

SPAS

Serviciul Public de Asistență Socială

Tutela

este o măsură de ocrotire a unui minor de către o altă persoană decât părinții săi.

UE

Uniunea Europeană

DGPC

Direcția Generală Protecția Copilului

HG

Hotărâre de Guvern

ONG

Organizație non-guvernamentală

PA

Organism Privat Autorizat

OUG

Ordonanță de Urgență a Guvernului

PIN

Program de Interes Național

Introducere

Auditul serviciilor sociale pentru copii din România a fost propus Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale de către Fundația Hope and Homes for Children România și s-a conturat, o dată cu semnarea în 06.05.2011, a **Memorandumului de Înțelegere** încheiat între cele două părți.

Demersul se constituie în primul audit comprehensiv al serviciilor sociale din România și este unic prin modul de descriere, documentare și analiză a serviciilor oferite copiilor în momentul actual. Documentul propune 22 de recomandări semnificative pentru servicii mai eficiente și eficace oferite copiilor în viitor.

Ca obiectiv principal, auditul serviciilor sociale pentru copii din România și-a propus să realizeze o evaluare a sistemului de protecție în general și a serviciilor de tip rezidențial oferite copiilor, în mod particular, pentru a realiza o analiză obiectivă și în detaliu, la nivel național, care să permită formularea unor recomandări, în vederea optimizării sistemului de protecție a copilului și să definească ariile de acțiune pentru finalizarea reformei și, implicit, pentru continuarea procesului de dezinstituționalizare.

Grupurile care beneficiază de finalizarea acestui demers sunt, în primul rând, copiii și tinerii din sistemul de protecție a copilului, dar și acei copii care încă mai trăiesc în familiile lor, aflate în situație de risc, și care speră că vor putea rămâne acasă. Alături de aceștia se află Fundațiile Hope and Homes for Children România (HHC România) și ARK - Absolute Return for Kids, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, și Secretariatul General al Guvernului, prin Compartimentul Înaltului Reprezentant pentru Protecția și Îngrijirea Copilului, care și-au dat întreg concursul pentru finalizarea auditului.

Metodologie

În organizarea, desfășurarea și monitorizarea procesului de auditare a serviciilor sociale din România, au intervenit următoarele structuri:

- Comitetul de Supervizare a Auditului Serviciilor Sociale pentru Copii din România,
- Echipa de implementare,
- Echipa administrativă.

Comitetul de Supervizare a Auditului a avut următoarea componență:

- Oana Ganea, Sociolog, Consultant Extern pentru raportul tehnic de audit

- Costel Slave, Economist, Consultant Extern pentru raportul financiar de audit,
- Andreea Mitruț, Asistent universitar, Departamentul de Economie, Uppsala University, Suedia,
- Monica S. Dowling, Profesor Universitar, Departamentul de Asistență Socială, The Open University, Marea Britanie,
- Irina Cruceru, Consilier Superior – Secretariatul General al Guvernului – Compartimentul Înaltul Reprezentant pentru Protecția Copilului,
- Sorin Brașoveanu, Ph.D., Director General, Direcția Generală pentru Asistență Socială și Protecția Copilului, Bacău,
- Claire Milligan, Director pe Protecția Copilului, Absolute Return for Kids (ARK),
- Ștefan Dărăbuș, Ph.D., Director Național, HHC România.

Colectarea datelor a fost operată de o echipă pluridisciplinară, formată din 20 de asistenți sociali, psihologi, profesori și economiști, repartizați astfel:

- 7 asistenți sociali, cu vechime între 5 și 11 ani,
- 4 psihologi, cu vechime între 5 și 11 ani,
- 7 profesori, cu vechime între 1 și 10 ani,
- 2 economiști, cu vechime între 3 și 13 ani.

Instrumente utilizate în colectarea datelor

Pentru colectarea datelor, au fost utilizate două chestionare separate, care au îmbinat datele cantitative cu cele calitative.

Primul chestionar a vizat **capacitatea DGASPC-urilor** și a concentrat informația la nivel general și cantitativ. În cadrul aceluiași chestionar, aspecte calitative se regăsesc în cadrul interviului participativ, unde directorii de DGASPC-uri au avut ocazia să evalueze serviciile furnizate și sistemul de management pe care îl conduceau la momentul auditului.

Cel de-al doilea chestionar a vizat **centrele de plasament**, concentrând date cantitative care oferă o imagine clară cu privire la realitățile și situația din centrele de plasament existente. Chestionarul adresat centrelor de plasament cuprinde două părți calitative: cea adresată interviurilor cu copiii și secțiunea care reunește opiniile evaluatorilor despre centrele de plasament auditate.

Pentru colectarea datelor financiare, li s-au solicitat DGASPC-urilor conturile de execuție bugetară 68.02 pentru aparatul propriu și pentru fiecare serviciu furnizat de aceștia și au acoperit anul 2010 (total) și 2011 (primul semestru: ianuarie-iunie).

Pilotarea chestionarelor s-a desfășurat în perioada 11.07.2011 – 14.07.2011, cu DGASPC Alba, Bacău, Maramureș și București Sector 6.

Revizuirea chestionarelor, ca urmare a sugestiilor evaluatorilor implicați în pilot, a avut loc în perioada 15.07.2011 – 24.07.2011.

Colectarea propriu-zisă a datelor a avut loc între 25.07.2011 și 25.09.2011.

Aria și tipul de acțiune

Activitatea de audit s-a extins asupra celor 8 regiuni de dezvoltare din România. Au fost auditate separat, pe baza aceluiași set de chestionare și referințe, 45 de Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) din țară, mai puțin DGASPC Vâlcea și DGASPC București Sector 2.

Au fost auditate separat, pe baza aceluiași set de chestionare și referințe, 159 de centre de plasament de tip clasic și modulat din cadrul celor 45 de DGASPC-uri.

Au fost intervievați 198 de copii și tineri din aceste centre de plasament.

Durata medie a unei vizite a fost de aproximativ 4 ore – la fiecare DGASPC și 3 ore – la fiecare dintre centrele de plasament. Totuși, au existat și cazuri în care evaluatorii au fost nevoiți să revină sau să solicite, prin telefon sau e-mail, reverificarea informațiilor.

Interviurile au fost realizate cu directori generali sau directori adjuncți, în cazul DGASPC-urilor, și cu directorul instituției, în cazul centrelor de plasament. Au fost cerute detalii pe întrebări specifice și educatorilor, administratorilor, asistentelor medicale și bucătarilor.

Durata medie a unui interviu realizat cu copiii a fost de aproximativ 20 de minute.

Structura raportului

Acest Raport prezintă datele cantitative și calitative colectate în perioada iulie-septembrie 2011 în cadrul activității de audit desfășurate în 45 de DGASPC-uri și 159 de centre de plasament, precum și datele financiare de la un număr de 33 de DGASPC-uri. Prezentarea datelor urmează structura chestionarelor folosite în cadrul colectării de date, fiind organizată în patru părți principale.

Prima parte prezintă datele cantitative colectate la nivel de DGASPC și include o secțiune care reunește opiniile a 45 de directori de DGASPC-uri, iar **cea de-a doua parte** se referă în mod specific la centrele de plasament existente în subordinea celor 45 de DGASPC-uri. Opiniile copiilor și tinerilor din centrele de plasament cu privire la serviciile care li se oferă, dar și așteptările pe care le au ei de la viață sunt incluse aici. Alături de acestea se regăsesc și opiniile evaluatorilor asupra mediului fizic și social oferit de centrele de plasament. **Partea a treia** reunește date financiare furnizate de 33 de DGASPC-uri. Analiza financiară cuprinde date referitoare la întregul an 2010, precum și la primul trimestru al anului 2011.

Partea a patra a raportului reunește o serie de concluzii și recomandări derivate din analiza datelor.

Limitările auditului

Deși auditul serviciilor sociale pentru copii a vizat toate cele 47 de DGASPC-uri existente la nivel național, datele tehnice au fost colectate doar de la 45 de DGASPC-uri, mai puțin de la DGASPC Vâlcea și București, Sector 2 (care și-au declinat participarea). În același timp, numai 33 de DGASPC-uri au oferit informații financiare complete la nivel de servicii furnizate.

Definirea neunitară a serviciilor furnizate de DGASPC-uri, lipsa de cunoaștere a definițiilor aferente clasificărilor generice ale acestor servicii, compartimentarea neunitară a DGASPC-urilor – la nivel de aparat propriu – au fost doar câteva dintre aspectele care au îngreunat colectarea datelor cantitative.

4. ANALIZA DATELOR

Capacitatea organizațională a DGASPC-urilor Servicii furnizate de DGASPC-uri

Servicii de tip rezidențial

La o prima privire asupra serviciilor rezidențiale din România, se poate spune că serviciile alternative sunt preponderente. Dintr-un număr total de 1.205 servicii de tip rezidențial, 184 sunt raportate de către cele 45 de DGASPC-uri auditate ca fiind centre de plasament de tip vechi sau modulate. Cu toate acestea, 52 % dintre copiii și tinerii aflați cu măsură de plasament în îngrijire rezidențială trăiesc în centrele de plasament clasice și modulate.

Din cele 184 de centre de plasament raportate de cele 45 de DGASPC-uri ca existente, 132 ocrotesc copii și tineri cu nevoi speciale. Acest aspect indică faptul că **închiderea centrelor de plasament de tip vechi pentru copii și tineri cu nevoi speciale încă reprezintă o provocare.**

La data auditului, în trei județe din țară (Brăila, Giurgiu și Teleorman) nu existau centre de plasament clasice sau modulate. La polul opus, se găsește județul Iași, cu 12 centre de plasament clasice și modulate.

Din cele 184 de centre de plasament raportate, 11 găzduiesc 100 sau mai mult de 100 de copii și tineri. Multe dintre acestea sunt foste internate ale școlilor speciale.

Case de tip familial și apartamente de tip familial

O medie de 12 copii și tineri locuiesc în cele 422 de case de tip familial. Conform HG nr. 23/2010, standardele de cost și personal sunt mai generoase pentru centrele de plasament, decât pentru casele de tip familial.

Astfel, **costul/an/beneficiar**, în cazul centrelor de plasament, este de:

- 20.653 lei, comparativ cu 18.324 lei, pentru casele de tip familial pentru copii fără nevoi speciale

Respectiv

- 27.447 lei, comparativ cu 24.409 lei, pentru casele de tip familial pentru copii cu nevoi speciale

Raportul copil/angajat în centre de plasament este de:

- 1,5 copii/1 angajat, comparativ cu 1,8 copii/1 angajat, pentru casele de tip familial pentru copii fără nevoi speciale,

Respectiv

- 1 copil/1 angajat, comparativ cu 1,4 copii/1 angajat, pentru casele de tip familial pentru copii cu nevoi speciale

Centre maternale

La data auditului, la nivel național existau 56 de centre maternale. 805 mame cu 1.196 copii au beneficiat, în anul 2010, de serviciile centrelor maternale, în 43 de județe din România. Cele 2 DGASPC-uri care nu au centre maternale sunt Hunedoara și Sector 6 București. În cadrul interviurilor cu directorii DGASPC-urilor, directorul DGASPC Sector 6 București menționează importanța acestui serviciu și plasează dezvoltarea lui pe lista de priorități.

Centre de primire în regim de urgență

63 centre de primire în regim de urgență (cu 695 beneficiari) sunt raportate la data auditului, cu 3.587 de copii beneficiari în anul 2010. Media pentru cea mai lungă perioadă de ședere într-un CPRU este de 11,5 luni. Acest aspect reprezintă un semnal de alarmă cu privire la înțelegerea misiunii, principiilor și practicilor de lucru specifice centrelor de primire în regim de urgență. În economia sistemului de servicii pentru protecția copilului, CPRU ar trebui să reprezinte o soluție pe termen scurt pentru copiii și tinerii care intră în îngrijirea statului.

Servicii de tip familial

Asistența maternală

Rețeaua de asistenți maternali existentă la nivel național este compusă din 12.458 de asistenți maternali, care îngrijesc 19.004 copii. Din totalul copiilor aflați în îngrijire în asistență maternală, doar 20% sunt copii cu nevoi speciale. Există, prin urmare, în continuare, o reticență cu privire la plasamentul și îngrijirea copiilor cu nevoi speciale în asistență maternală.

Plasament familial

21.033 copii erau în plasament, la data auditului.

Servicii de zi, alte tipuri de servicii

În cadrul centrelor de zi, de recuperare și consiliere, se furnizează o gamă largă de servicii, de la sprijin pentru teme și dezvoltarea abilităților de viață independentă, până la tifloterapie, consiliere psihologică, stimulare polisenzorială și kinetoterapie.

Importanța serviciilor de zi este menționată de către majoritatea directorilor de DGASPC-uri intervievați, alături de cea a serviciilor de prevenire a separării copilului de familie.

Servicii de prevenire a separării copilului de familie

În anul 2010, au fost sprijinite 6.908 familii de către DGASPC-uri, la nivel național. În 2011, s-a constatat o creștere a numărului de cazuri sprijinite, ceea

ce, pe termen lung, ar putea duce la o scădere a numărului de intrări în sistemul de protecție a copilului. Totuși, există în continuare DGASPC-uri care nu oferă acest tip de serviciu.

Din totalul de 45 de DGASPC-uri auditate, 25 furnizează servicii de prevenire, chiar dacă, în conformitate cu legislația actuală, nu e sarcina lor să o facă. Mai mult, **42 de directori de DGASPC-uri menționează serviciile de prevenire ca fiind cele mai utile servicii.**

În strânsă legătură cu serviciile de prevenire a separării copilului de familie, se regăsesc intrările în sistemul de protecție a copilului. În anii 2009 și 2010, dinamica intrărilor în sistem a rămas constantă; 90% dintre copiii intrați în sistem provin din familii, iar 10% sunt copii abandonați. În prima jumătate a anului 2011, a scăzut ușor proporția copiilor intrați în sistem din familii, dar a crescut proporția copiilor abandonați.

Tot în prima jumătate a anului 2011, a scăzut numărul copiilor care intră în centre de plasament clasice și asistență maternală profesionistă și a crescut numărul celor din centrele maternale.

Un aspect îngrijorător identificat este **creșterea numărului de copii părăsiți în maternități și unități sanitare.** Doar în prima jumătate a anului 2011, s-au înregistrat 60% din numărul copiilor abandonați în 2010.

Resurse umane

Față de anul 2010, în 2011 se constată o scădere a numărului de funcționari, indiferent dacă sunt în funcții de conducere, sau de execuție.

Funcțiile de conducere sunt mai puține cu 83 (funcții publice și contractuale) în 2011, față de 2010, marea scădere înregistrându-se în cadrul *posturilor de execuție*, cu 1.780 mai puține la data auditului, față de 2010. **Restricționarea drastică a angajărilor în sistem, combinată cu plecările profesioniștilor, datorate scăderilor salariale semnificative, ar putea avea ca o primă consecință calitatea scăzută a serviciilor oferite beneficiarilor, sau servicii insuficiente ca număr.**

La data auditului, se înregistrau **13.659 de posturi vacante** în cele 45 de DGASPC-uri auditate, repartizate după cum urmează:

- 2.204 de posturi vacante la nivel de aparat propriu al DGASPC-urilor
- 6.274 de posturi vacante în protecția copilului
- 4.414 posturi vacante în protecția adultului
- 766 posturi vacante în protecția persoanelor vârstnice (la acele DGASPC-uri care mai au și această componentă).

Toate serviciile au de fapt mai puțini membri de personal decât prevăzut în organigramă.

În centrele de plasament existente în cele 42 de județe, există **862 de locuri vacante la categoria de personal de îngrijire directă** (educatori, instructori de educație, asistenți medicali, infirmiere) și de personal specializat (asistenți sociali, psihologi, psihopedagogi, fizioterapeuți, logopezi). Cea mai mare diferență între numărul de personal în fapt și cel prevăzut în organigramă se înregistrează în cazul educatorilor (313) și al infirmierilor (232).

În centrele de primire în regim de urgență din 44 de județe sunt **139 de posturi vacante la categoria personalului de îngrijire directă** și personal specializat, diferența dintre numărul de posturi prevăzute în organigramă și numărul de posturi ocupate fiind distribuită echilibrat între posturile de infirmieri (30), educatori (33), asistenți sociali (26), asistenți medicali (21) și logopezi, cu 8 posturi vacante, respectiv psihologi cu 6 posturi vacante.

În centrele maternale din 43 de județe există **53,5 posturi vacante** distribuite între următoarele posturi: asistenți sociali – 8 posturi vacante, psihologi – 5,5 posturi vacante, instructori de educație – 3 posturi vacante, educatori – 11 posturi vacante, asistenți medicali – 18 posturi vacante și infirmieri – 8 posturi vacante.

În centrele de recuperare din 35 de județe, se înregistrează un număr de **183,5 posturi vacante**. Cea mai mare diferență între posturile prevăzute în organigramă și posturile ocupate se înregistrează în cazul infirmierilor (47 posturi vacante), diferența fiind distribuită între asistenți sociali – 16 posturi vacante, psihologi – 14 posturi vacante, psihopedagogi – 3 posturi vacante, kinetoterapeuți – 28 de posturi vacante, logopezi – 14,5 posturi vacante, instructori de educație – 10 posturi vacante, educatori – 23 de posturi vacante, asistenți medicali 28 de posturi vacante.

În centrele de consiliere din 26 de județe, se înregistrează **129 posturi vacante**. Din totalul de posturi vacante, 88 se înregistrează în cazul asistenților sociali, diferența fiind repartizată între psihologi, cu 32 de posturi vacante, psihopedagogi, cu 2 posturi vacante, instructori de educație și asistenți medicali, cu câte 1 post vacant, și educatori, cu 5 posturi vacante.

În centrele de zi din 35 de județe, se înregistrează **193 de posturi vacante**, cele mai multe în rândul infirmierilor (54) și educatorilor (47), urmate de posturile de asistenți medicali (24), asistenți sociali (17), instructori de educație (17), psihologi (16), kinetoterapeuți (8) și psihopedagogi (6).

În centrele pentru copilul care a săvârșit fapte penale, dar nu răspunde penal din 13 județe, se înregistrează, la data auditului, un număr de 35 de posturi vacante, repartizate după cum urmează: psihologi – 13 posturi vacante, asistenți sociali – 8, educatori și asistenți medicali, cu câte 4 posturi vacante, logopezi și instructori de educație – câte 2 posturi vacante și psihopedagogi și infirmieri, cu câte 1 post vacant.

Doar 22 DGASPC-uri din 45 auditate au declarat că au manageri de caz. Numărul de manageri de caz în fapt este mai mare decât cel conform organelor, deoarece există personal care se ocupă de cazuri, dar care nu îndeplinește cerințele unui manager de caz. Sunt 1.085 de manageri în fapt, care monitorizează în medie 74 de cazuri, în cele 22 DGASPC-uri.

Formare profesională

Din perspectiva directorilor de DGASPC-uri ce au fost intervievați, persoanele care solicită angajare în sistemul de protecție a copiilor sunt, de obicei, femei cu nivel de pregătire mediu, cu vârsta peste 35 de ani.

Cei mai mulți dintre cei care doresc să se angajeze nu caută acest loc de muncă din pasiune, ci din dorința de a avea un loc de muncă stabil, în sistemul de stat. La nivel declarativ, toți cei care aplică pentru un loc de muncă în serviciile sociale afirmă că iubesc copiii și că doresc să ajute persoane aflate în situații dificile.

Pentru posturile de specialiști (psihologi, asistenți sociali, sociologi), de obicei aplică tinerii care de-abia au absolvit facultatea, pentru a acumula experiență. O parte dintre acești tineri fac acțiuni de voluntariat înainte de a solicita angajarea.

Unii directori afirmă că multe angajări se fac din nepotism, iar calitatea personalului a scăzut mult în ultimii ani. De asemenea, directorii spun că sunt absolut necesare niște criterii mai riguroase de selecție la angajare, care să asigure calitatea necesară a resurselor umane în lucrul cu copiii. Selecția personalului nu se face pe baza unor cunoștințe și abilități, ci pornind de la presupunerea că acestea vor fi acumulate ulterior. Astfel, după angajare, devine evidentă nevoia de formare profesională de calitate.

Profesionalizarea personalului angajat al DGASPC-urilor ar trebui să reprezinte o prioritate la nivel de strategie a fiecărui DGASPC. Cu toate acestea, planurile de formare sunt implementate doar selectiv de către majoritatea DGASPC-urilor, în funcție de resurse. Majoritatea personalului format în 2010 și 2011 este constituit din angajați care provin din aparatul propriu al DGASPC-urilor, și nu din personalul de îngrijire directă a copiilor.

5. INTERVIURI PARTICIPATIVE CU DIRECTORII DE DGASPC-uri

În cadrul interviurilor cu cei 45 de directori generali sau adjuncți ai celor 45 de DGASPC-uri auditate, aceștia menționează că **provocarea principală a anului 2010 a fost legată de personal: personalul insuficient și imposibilitatea de a face angajări, de posibilitățile de motivare și de sancționare a personalului.**

Întrebați despre măsurile pe care le-ar lua pentru a îmbunătăți domeniile unde există nevoi stringente, aceștia au menționat următoarele:

În general, directorii DGASPC-urilor se autoevaluează ca având un sistem de management general bun și foarte bun. Totuși, pentru îmbunătățirea activității au fost identificate următoarele demersuri ce ar putea crește calitatea managementului general :

- dezvoltarea managementului general și participativ și perfecționarea continuă a personalului contractual și cu funcții publice;
- degrevarea bugetului de prestațiile sociale;
- înlocuirea unor șefi de centre cu profesioniști care să răspundă cerințelor strategiei în domeniu;
- o mai bună coordonare între șefii de centre. Deschiderea către comunitate și colaborarea cu alte instituții;
- dezvoltarea capacității salariaților în luarea de decizii, realizarea de proiecte și implicit îmbunătățirea activității de management;

Pentru îmbunătățirea **managementului resurselor umane**, au fost sugerate măsuri care pot fi grupate în următoarele:

- deblocarea posturilor;
- perfecționarea membrilor de personal
- angajarea în funcții manageriale a unor oameni cu experiență în management;
- creșterea nivelului de salarizare a personalului în acord cu valoarea muncii prestate;

Pentru **îmbunătățirea managementului financiar**, au fost sugerate următoarele:

- asigurarea resurselor financiare în funcție de standardele de calitate;
- analiza mai profundă a raportului cost - beneficiu, pentru eficientizarea resurselor;
- crearea unui cadru legislativ coerent în ceea ce privește finanțarea serviciilor, cu indicarea precisă nu numai a sarcinilor ce revin

- autorităților locale și centrale, dar și a surselor de finanțare și a cuantumului alocat;
- alocarea de fonduri pentru investiții și reparații, îmbrăcăminte pentru copii și alimente - să nu mai fie făcute prin achiziții publice, ci prin autogospodărire;

Pentru îmbunătățirea **furnizării de servicii**, au fost sugerate următoarele măsuri:

- multiplicarea serviciilor sociale primare în funcție de nevoile comunităților;
- completarea serviciilor de prevenire care lipsesc la nivel de sector;
- angajarea de specialiști, asistenți sociali și psihologi, pentru prevenire și intervenții;
- închiderea centrelor clasice și dezvoltarea serviciilor de tip familial;
- parteneriate cu ONG-uri pentru externalizarea serviciilor sociale;
- integrarea socio-profesională a tinerilor proveniți din sistemul de protecție: îmbunătățirea actului instructiv educativ, implementarea unor proiecte regionale specifice;

Concluzie: *Majoritatea directorilor DGASPC-urilor intervievați au punctat necesitatea dezvoltării serviciilor de prevenire a separării copilului de familie, a închiderii centrelor de plasament de tip vechi și a dezvoltării de servicii alternative de tip familial.*

Colaborarea cu instituțiile statului

Primele trei instituții ale statului cu care se colaborează cel mai bine, conform informațiilor primite de la directori ai DGASPC-urilor sunt: poliția, spitalele și tribunalele, urmate de Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială (AJPIS).

Direcțiile de protecție a copilului doresc o colaborare mai bună, în principal, cu primăriile și cu inspectoratele școlare.

În opinia directorilor DGASPC-urilor, primăriile ar trebui să verifice mai atent acuratețea informațiilor transmise. De asemenea, primăriile trebuie să aibă un rol mai mare în prevenire. Primăriile nu dispun de personal calificat în domeniu, iar funcționarii nu își îndeplinesc atribuțiile în acest domeniu.

În privința inspectoratelor școlare, se dorește o colaborare mai bună în interesul copiilor, responsabilizarea personalului implicat și pregătirea profesională a acestuia. Totodată, se menționează faptul că există și probleme legislative, procedurale și că **se practică discriminarea copiilor din sistemul de protecție**. Se dorește o mai mare implicare în încadrarea copiilor din sistem în școlile de masă, precum și oferte mai bune pentru școli de meserii, care să corespundă nevoilor actuale de pe piața muncii.

Parteneriate cu ONG-uri

Cele mai des menționate ONG-uri cu care DGASPC-urile colaborează eficient sunt: SERA, Salvați Copiii și HHC România. Organizațiile non-guvernamentale

ar trebui să vină în întâmpinarea nevoilor identificate în strategia județeană în domeniul serviciilor sociale și să participe la dezvoltarea de servicii adecvate. ONG-urile ar trebui să se implice în servicii complementare celor oferite de DGASPC-uri, iar în cazuri deosebite, să cofinanțeze activitățile întreprinse. Este esențial ca organizațiile să aibă autonomie financiară, să fie dezvoltatori, dar și furnizori de servicii.

Finanțări atrase de DGASPC-uri prin fonduri UE sau PIN-uri

DGASPC-urile care au raportat cele mai mari sume atrase din 2010 până la data auditului sunt Giurgiu, Ilfov și Dâmbovița.

La polul opus, un număr de 7 DGASPC-uri nu au atras finanțări din fonduri UE sau PIN din 2010 până la data auditului (25.09.2011).

Cel mai des menționate aspecte care îngreunează atragerea de fonduri europene și implementarea de proiecte sunt:

- lipsa unor echipe la nivelul DGASPC-urilor, care să se ocupe cu prioritate de scriere de proiecte;
- documentația tehnică foarte stufoasă, care este solicitată la depunerea proiectelor;
- comunicarea ineficientă cu autoritățile de management;
- raportările dificile și laborioase;
- amânări în timp/întârzieri în rambursare, nerespectarea termenelor;
- metodologie neclară;
- birocrația excesivă;
- durata mare de timp necesară pentru evaluarea proiectelor;
- inconsecvența în legislație: deși bugetele proiectelor permit o salarizare stimulativă, legea nu permite salarizarea angajaților DGASPC-urilor conform bugetelor propuse.

Aspectele pozitive cel mai des menționate privind implementarea unui proiect finanțat de UE sau PIN:

- posibilitatea de a dezvolta servicii noi;
- reabilitarea infrastructurii clădirilor;
- îmbunătățirea calității serviciilor;
- îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor;

Percepția directorilor de DGASPC-uri asupra sistemului de protecție a copilului

În cadrul interviului participativ, directorii DGASPC-urilor au avut ocazia să își exprime propriile perspective asupra nevoilor sistemului de protecție a copilului. Printre acestea se numără:

• **Necesitatea apropiării de mediul familial.** Cei mai mulți directori se referă la nevoia acută a copiilor de a avea un mediu familial, de a depăși sistemul de reguli impuse, inerente unui serviciu rezidențial clasic. Copiilor trebuie să li se ofere un mediu care să le permită să își dezvolte atașamentul față de adulții importanți din viața lor. Centrele de plasament de tip vechi nu sunt în concordanță cu nevoile de dezvoltare ale copiilor. Se poate observa creșterea numărului de copii interesați de familia lor naturală și dorința lor tot

mai acută de a se întoarce și a trăi alături de aceștia.

• **Necesitatea profesionalizării, a schimbării de mentalitate și a motivării personalului.** Există un decalaj între noua formă de organizare și mentalitatea la nivel individual: servicii noi, dar personal cu aceeași mentalitate.

- **Necesitatea finalizării reformei sistemului de protecție a copilului prin:**
 - Oferirea de servicii de prevenire. Menținerea legăturii cu familia este esențială, iar sistemul trebuie schimbat în sensul protejării copilului în propria familie sau în familia lărgită. Instituționalizarea copiilor pe termen lung duce la ruperea de familie și face dificilă reintegrarea.
 - Dezvoltarea de servicii rezidențiale pe model familial, care să asigure un climat familial.
 - Necesitatea îmbunătățirii serviciilor oferite și adaptarea la noile condiții și fenomene.

Creșterea numărului de părinți plecați la muncă în străinătate determină intervenții specializate care reprezintă o provocare pentru sistemul actual.

Întrebați dacă consideră că DGASPC ar trebui să rămână în viitor principalii furnizori de servicii, mai mult de jumătate dintre directorii DGASPC au răspuns că această instituție nu trebuie să rămână principal furnizor de servicii.

Perspectiva directorilor asupra centrelor de plasament existente

• Reutilizarea infrastructurii centrelor de plasament.

Mai mult de trei sferturi dintre directorii DGASPC-urilor consideră oportună folosirea clădirilor centrelor de plasament în alte scopuri, dacă ar putea găsi soluții alternative pentru copii.

Câțiva directori au în vedere închirierea pentru obținerea unor venituri sau vânzarea clădirilor centrelor de plasament, iar banii obținuți urmând să fie investiți în centre mai mici; renovarea este considerată costisitoare și ineficientă.

• Închiderea centrelor de plasament de tip vechi existente.

Doar 8 din 45 de directori ai DGASPC-urilor spun că, în momentul de față, au perspective de închidere a centrelor rezidențiale clasice, din lipsa resurselor financiare și a oportunităților de finanțare a dezvoltării de infrastructură pentru servicii de tip familial.

Proceduri de lucru

Există DGASPC-uri care nu au proceduri interne de lucru în ceea ce privește:

- selecția personalului (10 DGASPC-uri),
- intrarea copiilor în sistem (9 DGASPC-uri),
- proceduri pe baza cărora se face transferul unui copil dintr-un serviciu în altul (13 DGASPC-uri),
- aproape o treime dintre centrele de plasament clasice nu au proceduri interne cu privire la raportarea unor suspiciuni de abuz asupra copiilor.

6. SITUAȚIA CENTRELOR DE PLASAMENT DE TIP VECHI SAU MODULAT

Aspecte generale

În cercetarea de față, au fost auditate 159 de centre de plasament care funcționează în cele 45 de DGASPC-uri cuprinse în cercetare. Aproape două treimi dintre acestea sunt de tip clasic (98). În cele 159 de centre de plasament trăiesc **8.721** de copii. Dintre aceștia, două treimi (5.676) sunt în îngrijire în centre de plasament clasice.

Județul cu cei mai mulți copii aflați în centre de plasament este Iași (1.278 copii), urmat de Brașov (454 copii), Buzău (451 copii) și Prahova (415 copii). Județele cu cei mai puțini copii instituționalizați în astfel de centre sunt Dâmbovița (21 copii), Maramureș (30 copii), Vrancea (34 copii) și Alba (39 copii).

În ceea ce privește distribuția pe regiunile de dezvoltare, Nord-Est și Centru sunt regiunile cu cele mai multe centre de plasament – câte 27 de centre de plasament clasice, fiecare. Regiunea Nord-Est adăpostește în aceste centre un număr dublu de copii comparativ cu Regiunea Centru, 2.541 de copii, respectiv 1.234 de copii.

Deși conform prevederilor legale se interzice instituționalizarea în centre de plasament a copiilor sub 2 ani care nu suferă de un handicap sever, au fost declarați instituționalizați 18 copii fără nevoi speciale. De asemenea, trăiesc în centre de plasament 109 copii cu nevoi speciale care au vârsta sub 2 ani.

Intrări în centre de plasament

Comparativ cu 2010, în primele 6 luni ale 2011 numărul copiilor care au intrat în centrele de plasament nu a scăzut semnificativ.

A crescut numărul copiilor care intră în centrele de plasament din familii naturale și extinse. De remarcat faptul că 20% dintre copii ajung în centrele de plasament venind din asistență maternală.

Ieșiri din centre de plasament

Comparativ cu 2010, în 2011 numărul copiilor care au ieșit din centrele de plasament nu a crescut semnificativ. Totuși, se observă o finalitate pozitivă a ieșirilor din centrele de plasament, prin creșterea numărului copiilor care au ieșit prin reintegrare familială, sau prin plasament în case și apartamente de tip familial.

Sănătate

Din totalul copiilor din cele 159 de centre de plasament, aproape toți sunt înscriși la un medic de familie (97%) și 82% dintre ei efectuaseră examenul medical anual la momentul colectării datelor.

În majoritatea centrelor de plasament, personalul cunoaște datele de contact ale medicului de familie pentru a putea fi contactat în cazul unei probleme de sănătate a copiilor. De asemenea, în toate centrele de plasament există un spațiu special amenajat pentru depozitarea medicamentelor.

Un aspect îngrijorător în ceea ce privește starea de sănătate a copiilor din centrele de plasament îl reprezintă faptul că, într-un an și jumătate, **au fost internați în secții de psihiatrie aproximativ 10% dintre copiii aflați în centrele de plasament.** Durata medie de spitalizare pe un copil a fost de 13 zile. Numărul mare de internări derivă și din faptul că în centre nu există suficienți specialiști care să ofere îndrumare personalului de îngrijire directă privind managementul comportamentelor dificile, iar internările se fac cu foarte mare ușurință. În lipsa procedurilor și a instrumentelor de lucru pentru diminuarea comportamentelor dificile, personalul preferă să apeleze numărul de urgență 112, pentru rezolvarea situației de criză.

Educație

Din totalul de 159 de centre de plasament analizate, jumătate au copii cu vârstă școlară care nu sunt înscriși într-o formă de învățământ.

Motivele principale enunțate de directorii centrelor sunt: problemele medicale severe pe care le prezintă copiii, deficiențele care îi împiedică pe copii să frecventeze școală, dar și aspecte precum lipsa CNP-ului, lipsa locurilor libere în grădinițe.

Cei mai mulți dintre copiii înscriși la liceu normal sau învățământ universitar sunt copii fără dizabilități. Totuși, raportat la numărul total al copiilor instituționalizați, 12% dintre tinerii peste 18 ani sunt înscriși la facultate și mai puțin de o treime dintre adolescenții între 15 și 18 ani sunt înscriși la un liceu obișnuit.

O treime din centrele de plasament nu au jucării adecvate fiecărei grupe de vârstă. Mai mult de o treime nu au jocuri adecvate și mai mult de jumătate nu au cărți pentru fiecare grupă de vârstă.

În cele mai multe centre, jucăriile sunt ținute în spațiile de joacă sau în dormitoare. Există un caz în care jucăriile sunt păstrate de educatori și trei centre de plasament unde directorii au declarat ca nu au jucării.

Alimentație

Toate centrele de plasament oferă trei mese pe zi copiilor, dar numai în trei sferturi din centre copiii primesc gustări până la prânz, sau după prânz. Există

cazuri în care câteva centre nu dispun de sală de mese, copiii mâncând pe hol, sau în spațiul de joacă.

La momentul colectării datelor, doar jumătate din centrele de plasament oferiseră copiilor cu o zi înainte fructe proaspete. De asemenea, s-au identificat 15 centre de plasament în care copiii mâncaseră ultima oară fructe proaspete cu trei săptămâni sau chiar cu două luni în urmă.

Activități recreative

Mai mult de jumătate dintre copiii îngrijiți în centrele de plasament au beneficiat de o tabără în ultimul an și jumătate. De obicei, centrele de plasament organizează tabere o dată sau de două ori pe an. Un sfert dintre centre nu organizează tabere niciodată.

Cele mai multe excursii se organizează în stațiuni montane, în zone rurale sau în orașe din apropiere – pentru activități culturale sau educative.

Doar jumătate din centrele de plasament au program zilnic cu copiii în afara centrului în scop recreativ. Există un procent de 20% dintre centre în care copiii ies o dată la câteva săptămâni, sau niciodată. Acestea sunt cazuri în care copiii au un handicap sever, iar accesul în curtea instituției este dificil.

Sărbătorirea zilelor de naștere

În 34 din 159 de centre nu se sărbătoresc zilele de naștere ale copiilor. Dintre centrele unde se sărbătoresc aniversările - 125, doar jumătate oferă cadouri copiilor. În general, copiii sunt sărbătoriți la comun, împreună cu alți copii născuți în aceeași lună.

Igiena și condițiile de trai

În 2 din 26 de centre care adăpostesc numai copii fără nevoi speciale, nu se ține cont de sex în repartizarea copiilor pe dormitoare, în 5 cazuri nu se ține cont de vârstă și, într-un singur caz, nu se ține cont de preferințele copiilor.

Un sfert din centrele de plasament nu au toaletele separate pe sexe. **În jumătate dintre centrele de plasament toaletele nu sunt dotate cu materiale consumabile – hârtie igienică, săpun, acestea fiind păstrate pentru copii de către membrii de personal.**

Un sfert dintre centre nu au rampă de acces pentru persoane cu nevoi speciale, două treimi nu au toaletele adaptate pentru copii și tinerii cu nevoi speciale, iar trei sferturi nu au băi sau cabine de duș cu un astfel de sistem.

Respectarea dreptului copiilor la bunuri personale

În mai mult de jumătate din centrele de plasament, **dormitoarele nu sunt personalizate**. Nu există desene, afișe sau fotografii, accesorii care ar oferi copiilor un grad mai mare de intimitate. Doar în jumătate dintre centre fiecare copil are un spațiu personal.

Obiecte de igienă personală obligatorii, precum periuța de dinți și prosop, nu sunt asigurate fiecărui copil în mai mult de un sfert din centre. De asemenea, **există centre în care copiii nu au îmbrăcăminte și încălțăminte proprie. Sunt foarte rare cazurile în care la achiziționarea hainelor și încălțăminte se ține cont de preferințele copiilor.**

Conform declarațiilor directorilor de centre de plasament, există încă șase centre de plasament care sunt supraaglomerate, **fiind nevoiți să doarmă doi într-un pat**. Încă există centre în care capacitatea dormitoarelor e între 15 și 17 paturi.

Menținerea legăturii cu familia

În aproape o treime din centrele de plasament nu există proceduri de menținere a legăturii cu familia și un sfert dintre aceste centre nu au spații special amenajate pentru vizite din afara centrului.

Doar aproximativ 1.478 de copii din 8.721 sunt vizitați lunar de cineva din familie și doar 3.796 mențin legătura cu familia prin telefon sau scrisori, vizite în weekend sau în vacanțe.

Copiii cu dizabilități

133 de centre din 159 au în grijă copii cu dizabilități.

Mai puțin de jumătate dintre centre au spații special amenajate pentru a oferi copiilor programe de recuperare/ reabilitare.

În mai mult de o treime din centrele de plasament nu există programe de intervenție pentru diminuarea comportamentului dificil. În cazul unui comportament dificil, de cele mai multe ori personalul intervine respectând recomandările venite de la specialist. De asemenea, în multe cazuri se practică izolarea de grup și medicație și imobilizare pentru cei autoagresivi.

Personalul din centrele de plasament

Aproape două treimi din personalul angajat în centrele de plasament este personal de îngrijire și de asistență, personal de specialitate și auxiliar.

Toate categoriile de personal duc lipsă de angajați. În general, pe fiecare categorie de personal, sunt vacante cel puțin 10% din posturi, conform organelor. Categoria de personal care lucrează direct cu copiii (educatori, infirmiere, asistenți medicali) este cea mai afectată.

Personal cu funcție de conducere – 10% posturi vacante.

Personal cu funcții administrative, gospodărire, întreținere - reparații, de
servire – 12% locuri vacante.

Personal de specialitate, de îngrijire și de asistență. Personal de specialitate
și auxiliar – 16% locuri vacante.

7. OPINIILE COPIILOR DIN CENTRE DE PLASAMENT

Bani

Cei mai mulți dintre copiii intervievați au declarat că primesc bani de buzunar atunci când ies în oraș sau merg la diferite evenimente. Bani primiți sunt de cele mai multe ori cei obținuți prin drept legal. Foarte puțini (aproximativ 15 din 198 de copii intervievați) au primit bani de la familie sau de la alte persoane private și 7 au obținut prin muncă alte venituri. Există și copii care nu știau de existența banilor obținuți prin drept legal.

Sănătate

Majoritatea copiilor intervievați au avut cel puțin o dată dureri dentare. Dintre aceștia, un sfert nu au vizitat medicul, ci personalul le-a administrat medicamente, fără să consulte un specialist. Trei sferturi dintre copii au declarat că nu au fost întrebați în ultima săptămână ce ar dori să mănânce la vreuna dintre mese.

Îmbrăcăminte

40 de copii din 198 intervievați spun că nu au suficientă îmbrăcăminte, inclusiv lenjerie intimă, și 80 de copii spun că nu au îmbrăcăminte pentru evenimente speciale. Majoritatea își pot cumpăra lucruri noi cel mult de două ori pe an, din banii personali; 32 de copii din totalul de 198 spun că nu și-au cumpărat niciodată lucruri noi. De asemenea, majoritatea spun că au suficiente produse de igienă, iar un sfert reclamă lipsa de intimitate (spațiu personal și timp pentru propria persoană atunci când au nevoie de acestea).

Relații de familie

Mai mult de jumătate dintre copiii intervievați (198) au frați în alte instituții de protecție a copilului, iar un sfert au mai mult de 3 frați. **Există și copii care nu știu cu certitudine unde se află frații lor.** Din totalul copiilor intervievați care mai au frați în instituții, jumătate îi întâlnesc mai rar de o dată pe lună. Mai mult de jumătate dintre ei nu primesc vizite de la prieteni sau colegi de școală.

Școală și timp liber

Cei mai mulți dintre copiii intervievați spun că au suficiente rechizite pentru școală.

Majoritatea copiilor sunt ajutați la teme de personalul centrului de plasament – aproximativ 60% dintre cei care au răspuns întrebărilor; 20% spun că sunt ajutați de către profesorii de școală și aproximativ tot atâția spun că nu sunt ajutați de nimeni la teme. Jumătate dintre ei afirmă că nu au voie să învețe în interiorul centrului cu un coleg de școală sau un prieten care nu e din centrul de plasament.

Mai mult de jumătate dintre ei își petrec timpul liber în fața televizorului sau jucându-se cu prietenii. Totuși, aproape un sfert spun că, în timpul liber, citesc.

Există copii care declară ca nu au niciun prieten în centrul de plasament. De asemenea, 66 dintre cei care au răspuns întrebărilor au spus că în 2010 (până la data colectării datelor) nu au fost în nici o excursie sau tabără. Totuși, trei sferturi dintre ei participă la diverse acțiuni din comunitate: activități în aer liber (plimbări), activități culturale, activități sportive, merg la biserică, sau muncesc în comunitate.

Aproape toți copiii participă la activități gospodărești în centrul de plasament.

Relația copiilor cu membrii de personal și cu ceilalți copii

Dintre copiii intervievați, 59 au afirmat că au fost agresați verbal sau fizic cel puțin o dată de către membrii de personal. Și aproape jumătate spun că au fost agresați de către ceilalți colegi.

Așteptări de la viață

Întrebați despre ce le-ar schimba viața în bine, **cei mai mulți dintre copiii și-ar dori să fie împreună cu familia naturală, sau pur și simplu să aibă o familie.** De asemenea, își doresc lucruri care țin de confortul personal, de intimitate și de o viață independentă, precum o casă, un loc de muncă, bani proprii.

Cele mai frumoase zile din viața lor sunt legate tot de familie, sau de activități din afara centrului de plasament. **Aproape 20% dintre cei care au răspuns, nu își pot aminti o zi frumoasă din viața lor sau spun că nu există o astfel de zi.**

Un sfert dintre copiii intervievați au spus că nu și-au sărbătorit ziua de naștere și tot atâția nu își aduc aminte să fi primit cadou de ziua lor.

8. OBSERVAȚII ALE EVALUATORILOR ASUPRA CENTRELOR DE PLASAMENT

Specialiștii care au colectat datele au evaluat 30 de clădiri (din 159) ca având o stare proastă și foarte proastă. În 17 centre, curățenia generală este proastă și foarte proastă și 28 de centre au probleme în ceea ce privește igiena toaletelor. Starea mobilierului este considerată proastă și foarte proastă în 58 de centre, datorită uzurii accentuate și a utilizării de către un mare număr de beneficiari.

În doar 31 de cazuri, evaluatorii au considerat dormitoarele copiilor agreabile și foarte agreabile și doar 30 spațioase și foarte spațioase.

Îngrijorător este și numărul mic de centre în care specialiștii au considerat mediul în care trăiesc copiii ca fiind prietenos și foarte prietenos – tot 30 de centre. De asemenea, în 20 de centre igiena copiilor a fost evaluată fiind proastă.

În mai puțin de jumătate dintre cazuri, au fost observați membri de personal jucându-se cu copiii. Activitățile cel mai des observate au fost: jocuri de interior, activități sportive, teme de școală, activități gospodărești, jocuri în exterior/în curte.

În aproape 40% din cazurile în care în centre existau copii cu nevoi speciale (49 de centre), au fost observați 373 de copii care aveau comportamente dificile și stereotipice.

9. ANALIZA DATELOR FINANCIARE

Scopul auditului financiar realizat a fost scanarea sistemului de protecție a copilului din România din punct de vedere financiar. De menționat că acest audit nu a avut rol de control al modului de utilizare a banilor de către DGASPC-uri, ci de vizualizare a distribuirii cheltuielilor pe principalele linii bugetare:

- personal angajat
- bunuri și servicii
- investiții capitale

Pentru a asigura un grad de transparență și conformitate, la realizarea auditului au fost folosite situațiile financiare realizate de către fiecare D.G.A.S.P.C., în conformitate cu prevederile legale. De menționat că situațiile financiare au fost preluate și prelucrate așa cum au fost puse la dispoziție de către fiecare DGASPC.

Raportul de audit financiar a fost realizat în perioada noiembrie 2011 – ianuarie 2012, pe baza informațiilor financiare obținute de la 45 de DGASPC-uri din România. Datele analizate au fost obținute din conturile de execuție bugetară 68.02 ale fiecărui DGASPC și au acoperit anul 2010 (total) și 2011 (primul semestru).

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului este instituție publică cu personalitate juridică, înființată în subordinea Consiliului Județean (sau Consiliului Local, în cazul municipiului București) și are rolul de a asigura la nivelul sectorului/județului aplicarea politicilor și strategiilor de asistență socială în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane aflate în nevoie. Structura organizatorică, numărul de personal și bugetul DGASPC se aprobă prin hotărâre a Consiliului Local/Județean.

Activitatea de asistență socială și protecție a persoanei adulte și a copilului se finanțează din următoarele surse: bugetul de stat; bugetul local al sectorului/județului; donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice sau juridice din țară și din străinătate; fonduri externe rambursabile și nerambursabile; contribuția persoanelor beneficiare; alte surse de finanțare, în conformitate cu legislația în vigoare.

Metodologie

Culegerea datelor a fost realizată în baza conturilor de execuție bugetară întocmite de către DGASPC-uri în conformitate cu prevederile Legii 500/2002 privind finanțele publice, Legea 273/2006 privind finanțele publice locale și

a ordinelor și normelor metodologice emise de către Ministerul Finanțelor Publice privind contabilitatea publică, clasificarea indicatorilor privind finanțele publice și normele metodologice de întocmire și depunere a situațiilor financiare.

La realizarea analizei, au fost luate în calcul trei mari categorii de cheltuieli:

- **cheltuielile de personal**, alcătuite din: cheltuieli salariale în bani și contribuțiile aferente salariilor acordate.

- **cheltuieli aferente bunurilor și serviciilor**, alcătuite din: bunuri și servicii (furnituri de birou; materiale pentru curățenie; încălzire, iluminat și forță motrică; apă, canal și salubritate; carburanți și lubrifianți; piese de schimb; transport; poștă, telecomunicații, radio, tv, internet; materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional; alte bunuri și servicii), reparații curente, hrană, medicamente și materiale sanitare, bunuri de natura obiectelor de inventar, deplasări și detașări, protecția muncii, pregătire profesională, cercetare-dezvoltare, consultanță și expertiză, alte cheltuieli;

- **cheltuieli de capital**, alcătuite din: active fixe (construcții; mașini, echipamente și mijloace de transport; mobilier, aparatură birotică și alte active corporale; alte active fixe), stocuri, reparații capitale aferente activelor fixe.

Analiza financiară este alcătuită din trei părți:

1. La nivel național se analizează:

- ponderea cheltuielilor alocate protecției copilului din totalul cheltuielilor la nivel de DGASPC, atât în sumă netă, cât și procentual.
- ponderea cheltuielilor de personal, a cheltuielilor aferente bunurilor și serviciilor și a cheltuielilor de capital în totalul cheltuielilor alocate protecției copilului la nivel de județ. Numărul DGASPC-urilor analizate la nivel național pentru anul 2010 a fost de 41, iar pentru anul 2011 au fost analizate datele de la 43 de DGASPC-uri.

2. La nivel regional se analizează:

- ponderea cheltuielilor alocate protecției copilului în totalul cheltuielilor la nivel de DGASPC.
- ponderea cheltuielilor de personal, a cheltuielilor aferente bunurilor și serviciilor și a cheltuielilor de capital în totalul cheltuielilor alocate protecției copilului pentru fiecare județ.

3. La nivel de județ se analizează:

- ponderea serviciilor oferite din totalul cheltuielilor la nivel de protecția copilului. Serviciile oferite la nivel de direcție au fost grupate în cele 9 categorii definite de HG 25/2010 (servicii destinate copiilor plasați la asistenți maternali, servicii destinate copiilor cu dizabilități plasați la asistenți maternali, servicii destinate copiilor cu HIV/SIDA plasați la asistenți maternali, servicii de tip rezidențial destinate copiilor, servicii de tip rezidențial destinate copiilor cu dizabilități, centre de primire în regim de urgență și alte servicii de tip

- rezidențial, centre maternale, centre de zi, centre de recuperare).
- ponderea cheltuielilor de personal, bunuri și servicii, capital și formare profesională, la nivelul fiecărui serviciu.
 - De menționat că, datorită descentralizării administrative, **nu există în acest moment un mod uniform de evidență a cheltuielilor la nivel de servicii existente în DGASPC-uri**. Astfel, din cele 45 de DGASPC-uri analizate, numai 33 au furnizat informații detaliate la nivel de serviciu.

Deși este dificil de realizat o analiză comparativă între anii 2010 și 2011, pe baza datelor avute la dispoziție se poate remarca **o scădere cu aproximativ 10% a sumei alocate pentru protecția copilului pentru anul 2011**. Această scădere poate fi datorată apariției HG 25/2010 care a introdus standardele de cost în ceea ce privește serviciile sociale din protecția copilului, dar o concluzie finală poate fi trasă numai după o analiză mai amănunțită.

În ceea ce privește ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor pentru protecția copilului în 2011, se constată o ușoară creștere (aproximativ 5%) față de 2010, în timp ce cheltuielile pentru bunuri și servicii sunt mai mici cu aproximativ 10% în 2011 față de 2010, iar cheltuielile de capital sunt în creștere cu aproximativ 20% în 2011 față de 2010.

10. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Un obiectiv important la nivelul Uniunii Europene îl reprezintă promovarea și protecția drepturilor copilului, domeniu prioritar, căruia *Tratatul de la Lisabona*, *Carta drepturilor fundamentale* și *Strategia Europa 2020* îi conferă o importanță sporită. De asemenea, unul dintre prerogativele *Programului de Guvernare a României pentru anul 2012* prevede creșterea calității vieții copilului în mediile defavorizate și respectarea standardelor minime de calitate în toate serviciile speciale acordate copilului aflat în dificultate.

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, Hope and Homes for Children / ARK - Absolute Return for Kids și-au propus realizarea unui audit al serviciilor sociale pentru copii din România. Acest audit poate contribui la accelerarea procesului de continuare a reformei și perfecționare a politicilor în domeniu, fiind bazat pe informații și date statistice solide, de actualitate.

Elementul de noutate pe care îl aduce Auditul serviciilor sociale pentru copii din România se referă la participarea implicită a copiilor din sistemul de protecție, „dreptul la participare” fiind unul fundamental, conform Convenției ONU cu Privire la Drepturile Copilului. Astfel, s-a realizat o recunoaștere deplină a drepturilor copiilor, acordându-li-se șansa de a-și exprima opiniile cu privire la punerea în practică a acțiunilor și politicilor ce le sunt adresate.

1. Revizuirea legislației

Sunt necesare revizuirea și îmbunătățirea prevederilor **legislației** actuale în privința unei alocări bugetare corespunzătoare, în special în domeniul **prevenirii separării copilului de familie, cu accent pe legislația în domeniu și pe funcționalizarea metodelor de intervenție efectivă în prevenire**. Alocarea de bugete speciale, standardizarea unei metodologii și implementarea unui modus operandi pentru prevenirea separării copilului de familie reprezintă o abordare care ar spori eficiența sistemului.

Ordonanța de urgență nr.55/2010, care vizează reducerea masivă a consumului de carburanți în sistemul de stat, având drept consecință o monitorizare deficitară a beneficiarilor din sistem (copii și familii) astfel, existând riscul unei expuneri a beneficiarilor la rele tratamente și absenței elementului de prevenire a acestor situații. Se recomandă realocarea de resurse financiare, în vederea unei monitorizări eficiente pentru intervenția eficace în cazul familiilor în situație de risc și a modalităților privind prevenirea acestora.

Reducerea salariilor cu 25%, precum și a sporurilor de care dispuneau angajații din sistemul de stat au avut ca efect plecarea din sistem a unui număr mare de angajați.

Este necesară revizuirea modului de salarizare a angajaților calificați din sistem care lucrează direct cu copiii, fiind o soluție necesară în vederea rămânerii în sistem a personalului specializat.

Standardele de cost introduse de HG 23/2010 au fost un pas înainte în finanțarea și administrarea resurselor în protecția copilului, însă este necesară revizuirea și îmbunătățirea acestora în sensul în care, în prezent, standardul de cost pentru un centru de plasament de tip vechi este mai mare decât cel alocat unei case de tip familial. O sumă mai mare alocată standardului de cost pentru casele de tip familial și/sau apartamentelor de tip familial, corelată cu alocarea de fonduri suplimentare la capitolul cheltuieli de capital, ar putea stimula continuarea reformării sistemului.

2. Denumirea neunitară a serviciilor din cadrul DGASPC-urilor. Nevoia unui sistem standardizat de raportare a serviciilor sociale prin prisma costurilor

Modul de denumire a serviciilor este foarte diferit de la județ la județ, lucru care face foarte dificilă realizarea unor analize comparative. Datorită acestui fapt, modul de realizare a situațiilor financiare este diferit de la județ la județ. Din cele 45 de județe și sectoare analizate, numai la 33 dintre ele s-au putut realiza analize la nivel de servicii. Pentru a se putea realiza analize de tip comparativ, ar trebui să existe o definiție mult mai clară a fiecărui serviciu și a costurilor aferente fiecărui serviciu care să se aplice la nivel național. Primul pas a fost realizat prin apariția HG 23/2010 privind adoptarea standardelor de cost pentru serviciile sociale. La nivelul fiecărui DGASPC, ar trebui ca serviciile existente să fie încadrate într-una dintre categoriile prevăzute în HG 23/2010 și evidența cheltuielilor și a situațiilor financiare să fie realizate în conformitate cu această clasificare.

3. Formarea profesională a personalului angajat în DGASPC-uri

Din datele colectate rezultă că doar 28% din personalul angajat în DGASPC-uri, care însumează în total 50.837 angajați, a beneficiat de formare profesională în anul 2010. Din perspectiva reformării sistemului de protecție a copilului, se poate constata astfel un decalaj între noua formă de organizare și mentalitatea la nivel individual: servicii noi, dar o pondere considerabilă a personalului cu o mentalitate tradițională. Majoritatea directorilor DGASPC-urilor consideră formarea angajaților ca o prioritate. Cu toate acestea, cheltuielile alocate formării profesionale sunt nesemnificative în totalul cheltuielilor (0,02% la nivel național). În acest moment standardul de cost introdus prin HG 23/2010 acoperă cheltuielile legate de personal, de cheltuieli cu hrana și întreținerea copilului, neexistând nici o referire la alte categorii de cheltuieli.

Introducerea în standardul de cost și a cheltuielilor de formare profesională ar duce la eficientizarea și creșterea calității serviciilor oferite.

4. Deblocarea posturilor și angajarea de personal

13.659 posturi erau vacante la data auditului, în 45 de DGASPC-uri, majoritatea dintre acestea fiind posturi de execuție din rândul personalului care oferă îngrijire directă copiilor. **Deblocarea posturilor** poate fi considerată în acest moment o nevoie acută, menționată de toți directorii DGASPC-urilor.

Ordonanța nr.34/2009, care limitează, la Art. 22, angajarea membrilor de personal în sistemul public, în proporție de 1 la 7, duce la vulnerabilizarea protecției oferite copiilor. Riscurile potențiale și efectele acestora asupra calității vieții copiilor - sunt foarte mari. În acest sens, **domeniul protecției efective a copiilor din sistemul de stat** (adică angajații care lucrează în mod direct cu copiii, în serviciile de protecție) **trebuie eliminat din generalizarea periculoasă, luată ca măsură de ansamblu, sistemică, în condiții de criză economică.**

5. Finalizarea reformei sistemului de protecție a copilului din România.

Orientarea către **servicii rezidențiale pe model familial**, în interesul copilului. Tot mai multe DGASPC-uri și directori de centre de plasament doresc **reorientarea către aceste tipuri de servicii și închiderea centrelor de tip vechi.**

Perspectivile de acțiune în vederea închiderii instituțiilor de tip vechi prin crearea de servicii de tip familial sunt foarte reduse, datorită lipsei surselor de finanțare pentru dezvoltarea de infrastructură de tip familial. În acest sens, o soluție poate fi **crearea unei linii de finanțare, prin fondurile structurale, pentru finalizarea procesului de închidere a instituțiilor de tip vechi din România, prin dezvoltarea unei infrastructuri de tip familial.**

Capitolul **cheltuieli de capital** reprezintă numai 1,68% din totalul cheltuielilor efectuate de către DGASPC-uri, adică o sumă extrem de mică. Trecerea de la sistemul clasic la unul alternativ, bazat pe îngrijire de tip familial, presupune o investiție incomparabil mai mare. În faza inițială, cheltuielile pot fi mari, dar dacă se ia în considerare rentabilitatea în timp (atât financiară, cât și a calității serviciilor) beneficiile sunt evidente.

6. Îmbunătățirea serviciilor oferite și adaptarea lor la condițiile specifice

Strategia de protecție socială ar trebui să țină cont de realitățile din teren, pentru o mai bună adaptare a ofertei serviciilor la nevoile beneficiarilor. Majoritatea **copiilor și tinerilor cu nevoi speciale** beneficiază de îngrijire rezidențială într-un centru de plasament. Conform datelor colectate, în toate centrele de plasament se practică metode învechite de terapie, precum izolarea de grup, medicația și imobilizarea, pentru cei autoagresivi. În 10% din cazuri, nu există procedură, iar măsurile sunt non-programatice. Din același motiv, într-un an și jumătate, au fost internați în secții de psihiatrie aproximativ 10% dintre copiii aflați în centrele de plasament – 780 de copii.

Copiii care suferă de boli mentale au parte de servicii foarte restrânse în sistemul actual: **lipsa secțiilor de neuro-psihiatrie infantilă duce la internarea copiilor cu boli mentale în secții de psihiatrie adulți, unde sunt neglijați și abuzați.**

Pentru soluționarea acestui aspect, se recomandă dezvoltarea de parteneriate cu Ministerul Sănătății și cu Direcțiile de Sănătate Publică din județe, pentru **crearea unui serviciu specializat în fiecare județ**, dar care să nu fie încorporat unui spital, ci normat cu resurse umane specializate (asistente medicale și îngrijitoare, care să poată lucra cu copiii cu astfel de nevoi speciale).

7. Servicii de prevenire a separării copilului de familie

Din totalul de 45 de DGASPC-uri auditate, 25 furnizează servicii de prevenire a separării copilului de familie. De menționat faptul că nu este sarcina DGASPC-urilor să furnizeze servicii de prevenire, dar s-a constatat dorința acestora de a fi implicați în coordonarea și în activarea acțiunilor de prevenire, alături de SPAS-uri. Sau există DGSPC-uri care, deși au un compartiment care se ocupă de prevenirea separării copilului de familie, raportează numărul de beneficiari zero. Se constată nevoia stringentă de a pune accent pe dezvoltarea **serviciilor de prevenire**, de ajutorare a familiilor aflate în dificultate pentru prevenirea separării copilului de familie.

8. Trecerea prestațiilor sociale la Agenția Județeană pentru Prestații Sociale

Acele prestații sociale care sunt încă sub umbrela DGASPC ar putea trece la Agențiile Județene pentru Prestații Sociale, pentru mai buna delimitare între capabilități și responsabilități.

9. Externalizarea furnizării de servicii

Majoritatea DGASPC-urilor consideră că furnizarea de servicii trebuie externalizată către ONG-uri, nefiind profesională asumarea concomitentă, de către DGASPC, atât a controlului, inspecției și monitorizării, cât și a furnizării efective a serviciilor.

10. Auditul extern

Serviciile de auditare externă a activităților DGASPC pot fi considerate o prioritate de acțiune, pentru evaluarea obiectivă a programelor organizaționale.

11. Îmbunătățirea relației cu inspectoratele școlare

Se recomandă o relaționare și comunicare eficientă între **DGASPC și inspectoratele școlare** în vederea informării și monitorizării copiilor care au părinți plecați la muncă în străinătate. Acești copii prezintă un risc ridicat de intrare în sistemul serviciilor sociale.

De asemenea, se resimte la nivel de sistem **discriminarea manifestată în școli și grădinițe față de copiii instituționalizați**, precum și nevoia de acțiune în colaborare cu inspectoratele școlare pentru rezolvarea acestei probleme.

12. Managementul de caz

Sunt 1.053 manageri de caz, cu **o medie de 74 de cazuri/manager**. Monitorizarea trimestrială a cazurilor este, în mod evident evident, o vulnerabilitate a sistemului și se poate manifesta prin derapaje de prevenire și control, cu efecte negative asupra beneficiarilor. Se impune mărirea numărului de manageri de caz angajați, pentru o reală monitorizare, cu rol de prevenire a situațiilor negative.

13. Realocare bugetară

Se recomandă **realocarea bugetară** în majoritatea DGASPC-urilor, astfel încât satisfacerea nevoilor copiilor aflați în îngrijire să primeze. Există centre de plasament unde copiilor le lipsesc chiar și produse de bază, precum hârtie igienică, săpun, pastă de dinți, sau există centre de plasament în care copiii și tinerii beau lapte praf în loc de lapte pasteurizat.

14. Sistem informatic centralizat

Realizarea efectivă a unui sistem informatic centralizat de raportare, care să poată oferi, în timp real, situația la zi a sistemului de protecție a copilului, pe toate palierele sale relevante:

- număr de beneficiari
- tipuri de servicii
- tipuri de intervenții
- eforturi financiare angajate
- relații inter-agenții, între autoritățile statului și private
- comunicarea între DGASPC-uri și SPAS-uri referitor la familiile și copiii aflați în monitorizare.

15. Asigurarea dreptului la educație al tuturor copiilor din sistemul de protecție

Din totalul de 159 de centre de plasament analizate, mai mult de jumătate (52%) au copii cu vârstă școlară care nu sunt înscriși într-o formă de învățământ.

Este necesară sporirea activităților interactive, educative, dintre membri de personal și copii, precum și înscrierea tuturor copiilor cu vârstă școlară în educația formală.

16. Activități recreative

Doar jumătate din centrele de plasament au program zilnic cu copii în afara centrului în scop recreativ. Activitățile în aer liber, plimbarea în aer liber – sunt esențiale și trebuie realizate cu caracter de prioritate.

17. Sărbătorirea zilelor de naștere

Conform datelor colectate, sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor nu sunt o prioritate. În general, copiii sunt sărbătoriți la comun, împreună cu alți copii născuți în aceeași lună. În 34 din 159 de centre de plasament, zilele de naștere ale copiilor nu se sărbătoresc deloc. Zilele de naștere ale copiilor trebuie sărbătorite individual. Aceste evenimente constituie un sprijin important în dezvoltarea identității lor și a imaginii de sine.

18. Respectarea dreptului copiilor la bunurile personale individuale

În mai mult de jumătate din centrele de plasament, dormitoarele nu sunt personalizate. Obiecte de igienă personală obligatorii, precum periuța de dinți și prosopul, nu sunt asigurate fiecărui copil în mai mult de un sfert din centre. Există centre în care copiii nu au îmbrăcăminte și încălțăminte proprie. Sunt foarte rare cazurile în care, la achiziționarea hainelor și încălțăminte, să se țină cont de preferințele copiilor. Șase centre de plasament au declarat că sunt situații în care copiii nu dorm singuri în pat, deoarece instituția nu dispune de un număr suficient de paturi. Încă există centre în care, într-un singur dormitor, există între 15 și 17 paturi.

19. Menținerea legăturilor cu familia

În aproape o treime din centrele de plasament nu există proceduri de menținere a legăturii cu familia. Un sfert dintre aceste centre nu au spații special amenajate pentru vizite din afara centrului de plasament. Se recomandă organizarea unui spațiu adecvat amenajat, în care să se desfășoare vizitele, precum și un program de vizită care să nu limiteze sau să descurajeze vizitarea copiilor.

20. Eliminarea atributului de "handicapat" și a denumirii de "handicap" din descrierea copiilor cu nevoi speciale

Propunerea înlocuirii în legislația în vigoare a termenului de "handicap", cu termenul de "nevoi speciale", datorită conotației peiorative și discriminatorii pe care o are termenul de "handicap". Chestiunea mentalităților învechite și rigide este asociată acestui termen de etichetare depreciativă.

21. Sprijin pentru tinerii care ies din sistemul de protecție

Tinerii care ies din sistemul de protecție sunt o categorie extrem de vulnerabilă. Dezvoltarea și implementarea de programe și servicii adresate nevoilor lor directe: locuință, angajare, consiliere și sprijin emoțional, ar putea diminua parțial șocul unei vieți independente, pentru care acești tineri nu sunt pregătiți.

22. Parteneriatele cu autoritățile locale

Comunicare dintre serviciile de protecție a copilului la nivel județean (DGASPC-uri) și cele de la nivel local (SPAS-uri) trebuie reglementată suplimentar, cu specificități care să poată duce la optimizarea intervențiilor făcute în interesul copiilor și al familiilor acestora. Se recomandă întărirea parteneriatelor DGASPC-urilor cu autoritățile locale. Astfel, o sincronizare de acțiune între cele două nivele de intervenție, poate duce la reducerea numărului de copii care intră în sistemul de protecție și, implicit, la creșterea situațiilor de acțiune constructivă pentru prevenirea separării copilului de familie.

11. CITATE RELEVANTE

Citate relevante despre momentele frumoase din viața copiilor:

"Când m-am reîntâlnit cu fratele meu care era plecat în străinătate și de care nu am știut nimic de 7 ani și m-a căutat."

"Când am aflat că am fost admis la universitate."

"Prima oară când am văzut-o pe sora mea Ionela, după 14 ani. Am fost despărțiți între timp în 2 instituții diferite. Familia unde stătea mi-a dat de urmă și ne-am întâlnit. Momentul când am văzut-o pe mama mea a fost foarte frumos. Acum e și ea în Italia, aici o ducea rău, dar a găsit de lucru acolo și acum e bine."

"Când am fost singură în cameră."

"A fost când a venit fratele meu în vizită în centru acum 2 ani. Nu știa unde suntem și ne-a găsit în centru. Am iesit în oraș și am mâncat pizza și ne-am plimbat. A stat o săptămână acasă și a venit de câteva ori să mă vadă, dar prima dată a fost cel mai frumos."

"A fost acum 2 luni, când a venit tata aici. Mi-a adus cadouri și dulciuri și am ieșit în oraș la un suc. Am povestit de ce mai este pe acasă, i-am spus ce știu. M-a întrebat de mama și m-a întrebat dacă am mai vorbit cu bunica. Am stat toata ziua împreună."

Alte citate relevante:

"Când am primit tort de ziua mea, aveam 5 ani, am mâncat pâină mi-a fost rău."

"Când am fost acceptat la liceu. Atunci m-am simțit și eu în rând cu ceilalți copii din comunitate. Eu am absolvit mai întâi Școala specială de arte și meserii. Nu mi-a plăcut ce scria pe diploma (persoană cu dizabilități) și am vrut să mă înscriu la un liceu normal."

"A fost ziua în care a început școala. Toți copiii erau îmbrăcați frumos și eu la fel. Mi-a plăcut când am cunoscut-o pe doamna dirigintă."

AUDITUL SERVICIILOR SOCIALE PENTRU COPII DIN ROMÂNIA

RAPORT EXECUTIV

FEBRUARIE
2012

ISBN 978-606-92848-2-7